

L 1,73s
Is 58,10 2P 1,16

καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου
ὥς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῦσσειν καὶ λέγειν·
Ὁ μετανοεῖτε· ἤγγικεν ὁ γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

3,2!
18-22: Mc 1,
16-20 L 5,1-11
J 1,40ss
10,2; 16,17s Mc
1,29

18 Ἐπιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας
εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα ὁ τὸν λεγόμενον Πέτρον· καὶ
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον
εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. 19 καὶ λέγει αὐτοῖς·
δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἄλιεῖς ἀνθρώπων.

2Rg 6,19 · 13,47
Jr 16,16 Ez 47,10
19,27p

10,2p; 17,11; 20,
20p; 27,56 Mc 1,
29; 10,41 L 9,54
J 21,2 Act 12,2

20 οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.
21 καὶ προβάς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰά-
κωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐ-
τοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν κατ-
αρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. 22 οἱ
δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ.

19,29p

23: Mc 1,39 L 4,44

23 Καὶ περιήγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ διδάσκων ἐν
ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρῦσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς
βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλα-
κίαν ἐν τῷ λαῷ.

9,35 10,1 L 4,15,
43; 8,1 Act 10,37s

24s: Mc 3,7-8a
L 6,17 · 9,26!
14,35p

24 καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν·
καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικί-
λαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχόμενους ὁ[καὶ] ὁ δαιμο-
νιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς, καὶ
ἐθεράπευσεν αὐτούς. 25 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι
πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσο-
λύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

17,15

Mc 3,7sp

Mc 5,20!

c. 5-7: L 6,20-49
14,23; 15,29; 24,3
L 6,12 J 6,3

5 Ἴδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, καὶ καθίσαν-
τος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· 2 καὶ
ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτούς λέγων·

Str 25,7-12

11,5 L 4,18 1K 1,
27s Jc 2,5 Ps 33,
19 0 Is 57,15; 61,1

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι,
ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

17 O bis k sy^{a-c}; (Ju) Cl Or^{ms} Eus • 18 Γρ) παραγων D it sy^a | □ sy^a • 19 Τρ) γενε-
σθαι κ¹ D 33 pc lat (sy^p) • 20 Τ αυτων K W 565 al it sy^{a-c-p} co • 21/22 □ W 33 • 23 ρ
ο Ιησους εν ολη (-κ*) τη Γαλιλαια κ* C* (J C³) | ο Ιησ. ολην την Γ-αν κ¹ D f¹ 33.
892. 1424 pc lat; Eus | ολην την Γ-αν ο Ιησ. W f¹³ 33; txt B (k) sy^c sa mae • 24 □
sy^a | Γεξ- κ C f¹ 33. 892 pc | O† B C* f¹³ 892 pc; txt κ C² D W f¹ 33 latt sa mae | □¹ sy^a
¶ 5,1 O B pc

et sedentibus in regione et umbra mortis
lux orta est eis».

L 1,79

17 Exinde coepit Iesus praedicare et dicere: «Paeniten-
tiam agite; appropinquavit enim regnum caelorum».

10,7
L 10,9.11

Primos discipulos vocat: 4,18-22
(18-22: Mc 1,16-20 L 5,1-11 J 1,35-51)

18 Ambulans autem iuxta mare Galilaeae, vidit duos
fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, et Andream fratrem
eius, mittentes rete in mare; erant enim piscatores. 19 Et
ait illis: «Venite post me, et faciam vos piscatores homi-
num». 20 At illi continuo, relictis retibus, secuti sunt eum.

21 Et procedens inde vidit alios duos fratres, Iacobum
Zebedaei et Ioannem fratrem eius, in navi cum Zebedaeo
patre eorum reficientes retia sua, et vocavit eos. 22 Illi
autem statim, relicta navi et patre suo, secuti sunt eum.

8,21s

Turbae concurrunt: 4,23-25
(23-25: Mc 3,7-12 L 6,17-19)

23 Et circumibat Iesus totam Galilaeam, docens in syn-
agogis eorum et praedicans evangelium regni et sanans
omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. 24 Et
abiit opinio eius in totam Syriam; et obtulerunt ei omnes
male habentes, variis languoribus et tormentis comprehen-
sos, et qui daemonia habebant, et lunaticos et paralyticos,
et curavit eos. 25 Et secutae sunt eum turbae multae de Gal-
ilaea et Decapoli et Hierosolymis et Iudaea et de trans
Iordanem.

9,35 Mc 1,39
L 4,14s.44

Mc 6,55s

Sermo in monte:
De vera iustitia:
5,1-7,29
(1-12: L 6,20-26)

L 6,20-49

5 Videns autem turbas, ascendit in montem; et cum se-
disset, accesserunt ad eum discipuli eius; 2 et aperiens
os suum docebat eos dicens:

Beatitudines: 5,3-12

3 «Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum
caelorum.

Is 61,1

16 et umbra] umbrae C • 18 autem] add. Iesus C • 19 vos] add. fieri C W S • 22 re-
licta navi et patre suo] relictis retibus et patre C W S • 25 et³⁺⁴] add. de C
¶ 5.1 autem] add. Iesus C

- Is 61,2 4 Beati, qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.
 Ps 37,11 5 Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.
 6 Beati, qui esuriunt et sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.
 18,33 7 Beati misericordes, quia ipsi misericordiam consequentur.
 Ps 24,3 s 8 Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.
 9 Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur.
 1P 3,14 10 Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.
 10,22 Act 5,41 1P 4,14 11 Beati estis cum maledixerint vobis et persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversum vos, mentientes, propter me. 12 Gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis; sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos.

De sale terrae et de luce mundi: 5,13-16
 (13: Mc 9,50 L 14,34s)

13 Vos estis sal terrae; quod si sal evanuerit, in quo salietur? Ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus.

E 5,8
 1Th 5,5
 Mc 4,21
 L 8,16; 11,33

14 Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita; 15 neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. 16 Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant vestra bona opera et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est.

4 hoc loco versum 5 habent C W S • 5 hoc loco versum 4 habent C W S • 7 quia] quoniam C W • 9 quoniam] add. ipsi W • 16 ~ opera vestra bona C

- 27 V 4 μακάριοι οἱ πενθοῦντες Ἦ, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.
 26 X 5 μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν.²
 28 V 6 μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.³
 29 X 7 μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.
 8 μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.
 9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι οὐ αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.
 10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
 30 V 11 μακάριοί ἐστε ὅταν Ἦ ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ Ἦ διώξωσιν² καὶ εἴπωσιν Ἦ πᾶν πονηρὸν Ἦ καθ' ὑμῶν² Ὁ [ψευδόμενοι] ἕνεκεν Ἦ ἔμοῦ. 12 χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας Ἦ τοὺς πρὸ ὑμῶν² Ἦ.
 31 II 13 Ἦμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει Ὁ ἔτι εἰ μὴ (βληθὲν ἔξω) καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.
 32 II 14 Ἦμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· 15 οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. 16 οὕτως λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ Ὁ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Is 61,2s Sir 48,2 Ap 7,16s

Ps 37,11
 Dt 4,38 Hen 5,7 R 4,13
 Ps 107,5,8s

J 6,35 Ap 7,16s
 18,33 Jc 2,13 Prv 14,21; 17,5

Ps 24,4; 73, 1 1' 1,5 2T 2,22 Gn 20,5s · Ap 22,4

Prv 10,10
 Jc 3,18 H 12,141 Hos 2,1 R 9,26

1P 3,14

10,22 Is 51,7 Act 5,41 1P 4,1

Ap 19,7 · Gn 15 23,31 Act 7,521 H 11,33-38 Jc 5,10s

Mc 9,50p

J 8,121 Is 2,2 Ap 21,10; Mc 4,21 L 8,16; 11,331

E 5,8s Ph 2,15 J 15,8 1K 10,31 Ph 1,11 1P 2,12

4/5 Ἦ (vss 5.4) D 33 b f q vg sy^c bo^{ms}; Cl Or | Ἦ von N¹ 33. 892 pc aur vg^{ms} sa^{ms} bo
 • 6 [Ἦ vs Wellhausen cj] • 9 Ὁ Ἦ C D f¹³ pc it vg^{cl.st} sy^p; Did | txt BW Θ 0133. 0196 f¹
 Ἦ f k vg^w sy^{a.c.h} co • 11 Ἦ p) οἱ ἀνθρώποι 0133 (aur g¹ q vg^s) sy^{a.c} | 5 4 2 3 1 (D) 33 h
 k (sy^c) mae bo | Ἦ-ξουσιν Ἦ (D) W Δ Θ f¹³ pc | Ἦ 3 4 1 2 D h k | Ἦ ρημα C W Θ 0133.
 0196 f^{1.13} Ἦ q sy^{p.h} mae; Or | txt Ἦ B (D) lat sy^{a.c} sa bo; Tert | Ὁ D it sy^a; Tert | txt
 rell | Ἦ δικαιοσύνης D it | (L 21,12) του ονοματος μου sy^{a.c} • 12 Ἦ sy^a | Ἦ ὑπαρχον-
 τας D (D* -χοντων) ex lat? bo? | p) οἱ πατερες αυτων U b c (k) sy^{a.c} • 13 Ὁ D W it
 sy^{a.c.p}; Cyp | Ἦ-θηνα εξω και D W Θ f¹³ Ἦ | txt Ἦ B C f¹ 33. 892 pc • 16 Ὁ B*

De lege adimplenda: 5,17-20

17 Nolite putare quoniam veni solvere Legem aut Prophetas; non veni solvere, sed adimplere. 18 Amen quippe dico vobis: Donec transeat caelum et terra, iota unum aut unus apex non praeteribit a Lege, donec omnia fiant. 19 Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum; qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum.

20 Dico enim vobis: Nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum.

Non occides. De iudicio et reconciliatione: 5,21-26
(25-26: L 12,58s)

21 Audistis quia dictum est antiquis: "Non occides; qui autem occiderit, reus erit iudicio." 22 Ego autem dico vobis: Omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio; qui autem dixerit fratri suo: "Racha", reus erit concilio; qui autem dixerit: "Fatue", reus erit gehennae ignis. 23 Si ergo offeres munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te, 24 relinque ibi munus tuum ante altare et vade prius, reconciliare fratri tuo et tunc veniens offer munus tuum. 25 Esto consentiens adversario tuo cito, dum es in via cum eo, ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro, et in carcerem mittaris. 26 Amen dico tibi: Non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.

De adulterio: 5,27-30

27 Audistis quia dictum est: "Non moechaberis". 28 Ego autem dico vobis: Omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde suo. 29 Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et

R 3,31; 8,4
3,15 J 10,35
R 13,8 G 5,14
L 16,17; 21,32sp
Bar 4,1

Jc 2,10

1 K 15,9!

20,26p

6,1

18,31

Ex 20,13 Dt 5,17
Ex 21,12 Lv 24,17E 4,26 Jc 1,19s
1 J 3,15 · Dt 17,8-
13; 21,18.20?

Mc 11,25 Dn 7,10

23,18s

25s: L 12,57-59;
18,3

18,34

Ex 20,14 Dt 5,18 |
Ex 20,17 Job 31,1
Sir 9,8 2P 2,14

18,9sp

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλύσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. 18 ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν· ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἴωτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ὅταν πάντα γένηται. 19 ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

20 Ἄ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

21 Ἦκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. 22 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἶπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἶπῃ· μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. 23 ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάκει μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, 24 ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὑπάγε· πρῶτον·¹ διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. 25 ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἰς μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ, μήποτε σε παραδῶ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ καὶ εἰς φυλακὴν βληθῆσῃ· 26 ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

27 Ἦκούσατε ὅτι ἐρρέθη· οὐ μοιχεύσεις. 28 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 29 εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν

33
X34
V35
X36
V37
X

• 18 τ και των προφητων Θ f¹³ 565 al; Ir^{lat} | O B* pc | T (24,35) caelum et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt. c • 19 □ K* D W bo^{ms} • 20 □ vs D • 22 Τεικη K² D L W Θ 0233 f^{1,13} 700 pc ff¹ sy^c vg; Ju Or^{pt} Hier^{ms} | Γραχα K* D W | T τω αδελφω αυτου L Θ 0233 f^{1,13} 700 pc ff¹ sy^c bo; Cyp • 24 [: vl :¹,] • 25 5 3-5 1 2 Θ 0233 700 pc ff¹ sy^c mae | txt K B D L W 0275 f^{1,13} 28. 33. 892 pc it sy^c sa^{ms} bo^{pt} | □ sy* | T p) σε παραδω (D) L W Θ 0233 700 pc ff¹ sy^c h | txt 700 K B 0275 f^{1,13} 892 pc k • 26 Γου L W (0233). 1424 al | - 33 pc • 27 T 21.33) τοις αρχαιοις L Δ Θ 0233 f¹³ 33. 892. 1010 pm lat sy^c h**; Ir Or^{pt} Eus Cyr • 28 Γ (αυτης K¹ f¹ al | - 700 K* pc; Tert Cl Cyr | txt B D L W Θ 0233 f¹³ 700

20 vobis] add. quia C W S • 22 vobis] add. quia C W S • 23 offers C • 24 recon
ciliari C | offers C; offers W S • 27 dictum est] add. antiquis C W S • 28 vobis
add. quia C; add. quoniam W S

L 16,17

Ex 20,13
Dt 5,17

1 J 3,15

Mc 11,25

18,34

Ex 20,14
Dt 5,1818,9
Mc 9,47

proice abs te; expedit enim tibi, ut pereat unum membro-
rum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. **30** Et si dextera manus tua scandalizat te, abscide eam
et proice abs te; expedit enim tibi, ut pereat unum mem-
brorum tuorum, quam totum corpus tuum abeat in gehennam.

18,8
Mc 9,43

De repudio: 5,31-32
(32: L 16,18)

31 Dictum est autem: "*Quicumque dimiserit uxorem suam, det illi libellum repudii*". **32** Ego autem dico vobis: Omnis, qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moechari; et qui dimissam duxerit, adulterat.

Dt 24,1
19,7
Mc 10,3 s 1
19,9 Mc 10,11 s

1 K 7,10 s

De iuratione: 5,33-37

33 Iterum audistis quia dictum est antiquis: "*Non periurabis; reddes autem Domino iuramenta tua*". **34** Ego autem dico vobis: Non iurare omnino, neque per *caelum*, quia *thronus Dei est*, **35** neque per *terram*, quia *scabellum est pedum eius*, neque per Hierosolymam, quia *civitas est magni Regis*; **36** neque per caput tuum iuraveris, quia non potes unum capillum album facere aut nigrum. **37** Sit autem sermo vester: "Est, est", "Non, non"; quod autem his abundantius est, a Malo est.

Lv 19,12
23,16-22
Nu 30,3

Jc 5,12
Is 66,1 Act 7,49
Ps 48,3

2 K 1,17
Jc 5,12

De retributione: 5,38-42
(39-42: L 6,29 s)

38 Audistis quia dictum est: "*Oculum pro oculo et dentem pro dente*". **39** Ego autem dico vobis: Non resistere malo; sed si quis te percusserit in dextera maxilla tua, praebe illi et alteram; **40** et ei, qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam tollere, remitte ei et pallium; **41** et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum illo duo. **42** Qui petit a te, da ei; et volenti mutuari a te, ne avertaris.

Ex 21,24
Prv 20,22; 24,29
1 P 3,9

• 30 enim om. S | abeat] eat C W S • 31 illi] ei C • 32 vobis] add. quia C W S • 39 in dexteram maxillam tuam C • 40 dimitte C • 41 illo] add. (+ et C) alia C W S

καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν
μελῶν σου καὶ μὴ ὄλον τὸ σῶμά σου ἵ βληθῆ εἰς γέενναν.
30 □ καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ ἵ σκανδαλίζει σε, ἔκκοπον
αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται
ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὄλον τὸ σῶμά σου ἵ εἰς γέενναν
ἀπέλθῃ ἵ. \

18,8 s p

31 Ἐρρέθη δέ· ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δό-
τω αὐτῇ ἀποστάσιον. **32** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ἵ πᾶς ὁ ἀπο-
λύων ἵ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτός λόγου πορνείας ποιεῖ
αὐτὴν μοιχευθῆναι, ἵ καὶ ὅς ἂν ἀπολελυμένην γαμήσῃ,
μοιχᾶται ἵ.

Dt 24,1 ss
19,3-9 p L 16,18
1 K 7,10 s

33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη □ τοῖς ἀρχαίοις· οὐκ
ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου.
34 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὄλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ,
ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ, **35** μήτε ἐν τῇ γῆ, ὅτι ὑποπό-
διόν ἐστὶν τῶν ποδῶν αὐτοῦ, μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι
πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως, **36** μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ
σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι ἵ μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι
ἢ μέλαιναν ἵ. **37** Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ἵ ναὶ ναί, ἵ οὐ οὐ·
τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστὶν.

Lv 19,12 Nu 30,3
Dt 23,22 & Zch
8,17
23,22 Is 66,1
Ps 11,4
Is 66,1 Ps 99,5
Thr 2,1 · Ps 48,3

38 Ἦκούσατε ὅτι ἐρρέθη· ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ ὀ καὶ
ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. **39** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι
τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ἵ ραπίζει ἵ εἰς τὴν ἵ δεξιὰν σια-
γόνα [σου] ἵ, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· **40** καὶ ἵ τῷ
θέλοντί ἵ σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες
αὐτῷ καὶ τὸ ἵμάτιον ἵ. **41** καὶ ὅστις σε ἵ ἀγγαρεύσει μίλιον
ἐν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ ἵ δύο. **42** τῷ αἰτοῦντί σε ἵ δός, καὶ
ἵ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι ἵ μὴ ἀποστραφῆς.

2 K 1,17 Jc 5,12

6,131
Ex 21,24 s Lv 24,
20 Dt 19,21
R 12,19,21 1 P
2,23 1 Th 5,151
Prv 20,22; 24,29 ·
Thr 3,30 Is 50,6

1 K 6,7 L 6,29 s

Dt 15,7 s

29 Γρ) απελθθ D 700^{ms} it sy^{s.c} (mae) bo • 30 □ vs D pc vg^{ms} sy^s bo^{ms} | ἵ η χεὶρ σου η δεξιὰ (Θ) f¹³ | ἵ (29) βληθη εἰς γεενναν (L) W Θ 0233 f¹³ 33 f vg^{ms} sy^{p.h} sa | txt N B f¹ 33. 892 pc (lat) sy^c (mae) bo • 32 ἵ p) ος αν απολυση D (0250). 28. 1010 pm it sy^{s.c?} sa^{ms} bo | ἵ και ο απολελυμενην γαμησας μ. B pc sa? | - D pc a b k; Or? | txt N(*) L W (Θ) 0250 f^{1.13} 33 lat? sa? mae bo • 33 □ k sy^s; Ir • 36 ἵ 1-3 5 6 4 33 sy^h | I 2 4 3 5 6 0250 f¹³ 700 h | 4 (-ειν D*) 1-3 (2 I 3 D) 5 6 D f¹ k; GrNy | txt N B (L) W Θ 33. 892 pc lat • 37 ἵ εσται B 700 pc | ἵ ναὶ ναὶ καὶ L (b g¹ h?, sy^{s.c.p?}) | το v. v. καὶ το Θ pc; Ju Ir^{arm?} Cl C^{hom} Or Cyr • 38 ὀ D f¹³ it mae • 39 Γ-σει D L Θ f^{1.13} 33 | txt N B W 33. 700. 1424 pc | Fp) επι N² D L Θ f^{1.13} 33 | txt N* B W al | ἵ 1 3 2 K L Δ Θ f¹³ 28. 565. 700. 1424 pm sy^{p.h?} | I 2 N W f¹ 33. 892. 1010. 1241 pm a f (h); Or Ad Epiph Cyr | 2 3 D k sy^{s.c} | txt B sy^{p.h?}; Eus • 40 ἵ ο -λων D | ἵ σου N 33. 1241. 1424 pc • 41 ἵ εαν εγγ-ση N (33. 892* pc) | ἵ τετι αλλα D it vg^{cl} sy^s | αλλα lat sy^c; Ir^{lat} • 42 ἵ διδου L Θ f¹ 33 | txt N B D W f¹³ 892 pc | ἵ τω θελοντι δαν. D (k)

22,39p! Lv 19,18

Dt 23,4,7; 7,2
Lv 19,34 R 12,14
L 23,34 1K 4,12
Act 7,60 1P 3,9
L 6,35 E 5,1

22,10!

Dt 18,13 Lv 19,2
19,21 1K 14,20
Kol 4,12 Jc 1,4

5,20

23,5

1K 13,3

R 12,8

6,18

43 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. 44 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν (καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν) διωκόντων ὑμᾶς, 45 ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. 46 ἂν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι (τὸ αὐτὸ) ποιοῦσιν; 47 καὶ ἂν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἔθνηκοι (τὸ αὐτὸ) ποιοῦσιν; 48 ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὥς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

6 Προσέχετε ὁ[δὲ] τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μὴ γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν οὐρανοῖς. 2 Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν ἔγωγε ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 3 σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, 4 ὅπως ἡ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.

5 Καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὥς οἱ ὑποκρι-

44 (p) εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς (ὕμιν D* pc; - ε. τ. κ. υ. 1230. 1242* pc lat), καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς (- κ. π. τ. μ. υ. 1071 pc; Cl Eus) καὶ (- W) προσευχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηραζόντων ὑμᾶς (- D pc) καὶ D L W Θ f¹³ M̄ lat sy^{(p).h}; Cl Eus | txt N B f¹ pc k sy^{a.c} sa bo^p; Cyp • 45 Γοστις 1573 pc lat? sy?; Eus Cyr | ος lat? sy?; Ju Ir Tert Hipp Or Cyp • 46 Γουτως D Z 33 h k sy^{a.c} | τουτο f¹ pc lat mae • 47 □ vs k sy^a | Γφιλουσ L W Θ M̄ f h sy^h | ασπαζομενουσ ὑμασ 1424 | txt N B D Z f^{1,13} 892 pc lat sy^{c.p} co; Cyp | F(46) τελωναι L W Θ f¹³ M̄ h sy^p; txt N B D Z f¹ 33. 892. 1241. 1424 pc lat sy^{c.h} co; Bas | Γουτως K L Δ Θ 565. 1010 M̄ h sy^{c.h} • 48 ὡσπερ D K W Δ Θ 28. 565. 1010 M̄ | Fεν τοις ουρανοις (D*) K Δ Θ 565. 700. 1010 pm it; Tert Cl Cl^{hom} ¶ 6,1 O B D W 0250 f¹³ M̄ lat sy^c mae bo^{mss} | txt N L Z Θ f¹ 33. 892. 1241. 1424 al g¹ sy^{p.h} bo | Γp) ελεημοσυνην L W Z Θ f¹³ M̄ f k sy^{p.h} mae; Cl Or^{mss} | δοσιν N¹ sy^c bo | txt N*.2 B D 0250 f¹ 892 pc lat; Or^{mss} | O¹ N* D Z 0250 f¹ 33 pc | txt N² B L W Θ f¹³ M̄ • 2 Ταμην N* 13 pc • 4 J 3 2 4 I N* (33) | 3 4 2 I D | txt N² B L W Z^{vid} Θ 0250 f^{1,13} M̄ | Ταυτοσ D W f¹ (700) M̄ h q sy^{p.h} | txt N B K L Z Θ 0250 f¹³ 33. 892. 1424 al lat sy^{a.c} | Fεν τω φανερω L W Θ 0250 M̄ it sy^{a.p.h} | txt N B D Z f^{1,13} 33 al aur ff¹ k vg sy^c co • 5 □ vs sy^a | Γ-χη, ουκ εση (N*) D L W Θ f¹³ M̄ k q sy^{c.p.h} | txt N² B Z f¹ 892 lat sy^{hm} g co

De dilectione inimicorum: 5,43-48
(43-48: L 6,27s.32-36)

43 Audistis quia dictum est: "Diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum". 44 Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros et orate pro persequentibus vos, 45 ut sitis filii Patris vestri, qui in caelis est, quia solem suum oriri facit super malos et bonos et pluit super iustos et iniustos. 46 Si enim dilexeritis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habetis? Nonne et publicani hoc faciunt? 47 Et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? Nonne et ethnici hoc faciunt? 48 Estote ergo vos perfecti, sicut Pater vester caelestis perfectus est.

De eleemosyna: 6,1-4

6 Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis; alioquin mercedem non habetis apud Patrem vestrum, qui in caelis est. 2 Cum ergo facies eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritae faciunt in synagogis et in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis: Receperunt mercedem suam.

3 Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, 4 ut sit eleemosyna tua in abscondito, et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

De oratione. Oratio dominica: 6,5-15
(9-13: L 11,2-4 14-15: Mc 11,25s)

5 Et cum oratis, non eritis sicut hypocritae, qui amant

44 vestros] add. benefacite his qui oderunt vos C W S | persequentibus] add. et calumtibus C W S • 45 quia] qui C W S | ~ bonos et malos C W S • 46 dilexeritis] gitis C; diligatis W S | habebitis C W S • 48 sicut] add. et C W S ¶ 6.1 habebitis C W S • 2 facies] facis C

Lv 19,18
22,39

R 12,14,2

Lv 19,2

23,5

in synagogis et in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis: Repererunt mercedem suam. **6** Tu autem cum orabis, intra in cubiculum tuum et, clauso ostio tuo, ora Patrem tuum, qui est in abscondito; et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. **7** Orantes autem nolite multum loqui sicut ethnici: putant enim quia in multiloquio suo exaudiantur. **8** Nolite ergo assimilari eis; scit enim Pater vester, quibus opus sit vobis, antequam petatis eum.

9 Sic ergo vos orabitur:

Pater noster, qui es in caelis,
sanctificetur nomen tuum,

10 adveniat regnum tuum,
fiat voluntas tua
sicut in caelo et in terra.

11 Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie;

12 et dimitte nobis debita nostra,
sicut et nos dimittimus debitoribus nostris;

13 et ne inducas nos in tentationem,
sed libera nos a Malo.

14 Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet et vobis Pater vester caelestis; **15** si autem non dimiseritis

6 oraveris C | tuo om. C | qui est om. C W S • 7 quia] quod C • 8 quibus] quid C
• 9 ~ qui in caelis es S • 10 veniat S • 13 ~ nos inducas C | Malo] add. amen C
• 14 caelestis] add. delicta vestra C W S

2 Rg 4,33

32
L 12,30

Sir 28,2

J 17,15

L 6,37

ταί, ὅτι φιλοῦσιν Ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. **6** σὺ δὲ ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι Ἦ.

43
V

7 Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὡς περ οἱ ἔθνη· κοί, δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογία αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. **8** μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὃν χρεῖαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

9 Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς·

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·

ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·

10 ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου·

γενηθήτω τὸ θέλημά σου,

ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς·

11 τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἔπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον·

12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,
ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·

13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,
ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ἦ

44
VI

14 Ἐὰν ὁ γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος·

23,5 sp

2 Rg 4,33 Is 21
20 B

4!

Is 1,15 Eccl 5,
Sir 7,14

32p

9-13: L 11,2-
7,11; 23,9 app
63,16; 64,7s S
23,1,4 1P 1,17
M1 1,6 Is 29,2
Ez 36,23 J 17,
Act 1,3,6
7,21; 26,42p
1 Mcc 3,60

Prv 30,8; 27,1
J 6,32
14s; 18,21-35
Sir 28,2

2P 2,9 Ps 17,3
Sir 33,1 • 5,37
17,15 2Th 3,3
4,18 |
12! Mc 11,25s
Kol 3,13

5 Τστηναι (sed ... ἐστῶτες καὶ προσευχομένοι) D it | φαν W Δ Θ 28. 565. 700. 1010 1241 M | T¹στι K L W Δ Θ 565. 1010. 1241. 1424 M f • 6 T (4 v. L) εν τῷ φανερῷ L W Θ f¹³ M it sy^{p,h} | txt K B D Z f¹ pc aur ff¹ k vg sy^{s,c} co • 7 Γυποκριται B 1424 sy mae • 8 Γτ ο θεος ο π. υμ. K¹ B sa mae; Or | ο π. υμ. ο ουρανιος 047. 28. 892^c. 142^c pc sy^h | txt K* D L W Z Θ 0170^{v14} f^{(1),13} M¹ latt sy^{s,c,p} bo | φανοιξαι το στομα D f • 9 Γτω ουρανω mae, - Didache • 10 O D* a b c k bo^{ms}; Tert Cyp | Ττης D L Θ f¹ M | txt K B W Z Δ f¹ pc • 11 Γcottidianum it | supersubstantialem vg | perpetuum sy^c necessarium sy^{(p),h} | venientem sa | crastinum mae bo • 12 Γτην οφειλην Didache τα παραπτωματα Or | Γαφιομεν D (L) W Δ Θ 565 pc sy^c co? | αφιεμεν K¹ f¹³ M¹ sy^c co?; Didache Cl | txt K* B Z f¹ pc vgst sy^{p,h}; GrNyp^t • 13 Ταμην 17 vg^{cl} | (1 Chr 29 11-13) οτι σου εστιν η βασιλεια και (- η β. κ. k sa; Didache) η δυναμις και (- η δ. κ sy^c) η δοξα (- κ. η δ. k) εις τους αιωνας (+ των αιωνων 2148 pc k sa^{ms})· αμην (- g k sy^p; Didache) L W Θ 0233 f¹³ M¹ f g¹ k q sy sa bo^{pt}; Didache | οτι σου εστιν η βασ του πατρος και του υιου και του αγιου πνευματος εις τους αιωνας· αμην 1253 (pc) txt K B D Z 0170 f¹ pc lat mae bo^{pt} • 14 O D* L pc sa^{ms} | Γp εν τοις ουρανοις Θ 700 it | p) ουρ. τα παραπτωματα υμων L pc lat co; Bas

15 ἂν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις T, οὐδὲ ὁ πατήρ ἑμῶν ἀφήσει¹ τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Is 58,5ss
L 24,17

23,5

2 Sm 12,20 Eccl
9,8

41

19-21: L 12,33s;
12,16-21 · Is 51,8
Jc 5,2s Job 24,16
19,21 p 1 T 6,19
Sir 29,10s 4 Esr
7,77

22-23: L 11,
34-36 E 1,18

20,15 Mc 7,22
Dt 15,9 Sir 14,
10

24: L 16,13;
14,26

25-34: L 12,22-
32 · Ph 4,6
1 P 5,7 1 T 6,6,8

10,29-31 p Job
12,7; 38,41 Ps
Sal 5,9ss

16 Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποὶ, ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, τὰ πέλχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 17· σὺ δὲ νηστεύων ἀλείψαι σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, 18 ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων² ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν κρυφαίῳ³· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν κρυφαίῳ⁴ ἀποδώσει σοι T.

19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρώσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· 20 θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρώσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν (οὐδὲ κλέπτουσιν)⁵· 21 ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρός ἑσού, ἐκεῖ ἐστὶ καὶ ἡ καρδιά ἑσού.

22 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός. ἂν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς⁶, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἐστὶ· 23 ἂν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ᾖ⁷, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἐστὶ. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον.

24 Οὐδεὶς δύναται δυοῖς κυρίοις δουλεῦν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεῦν καὶ μαμωνᾷ.

25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε (ἢ τί πίητε)⁸, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; 26 ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν

15 Τα παραπτώματα αυτων B L W Θ 0233 f¹³ 92 (b) f q sy^c h sa bo^{pt} | txt N D f¹ 892* pc lat sy^p mae bo^{pt} | ἑμῶν αφ. N pc | ὑμῶν αφ. υμιν D 1241 pc it vg^{cl} sy^p h | αφ. υμιν c sy^c • 16 Γωσπερ LW Θ 0233 f¹³ 92 | txt N B D Δ f¹ 892 pc | F εαυ- B 28 pc | Toti L W Θ 92 lat | txt N B D 0233. 0250 f^{1,13} 565. 700 al it • 18 J 3 I 2 B (k) | ἑκρυφια et ἑκρυφια D* | bis τῷ κρυπτῷ L W Θ 0233. 0250 f¹³ 92 | txt N B D^c f¹ pc | T (4.6 v. l.) εν τῷ φανερω Δ 0233. 1241 pm it • 20 ἑ και κλ. N f¹ pc it sy^c | - W k • 21 Γ bis υμῶν L W Θ 0233 f^{1,13} 92 f sy bo^{pt} | txt N B pc lat co; Eus Bas | O B bo^{ms} • 22 O N pc lat sy^c mae bo^{ms} | J 2-5 I L Θ f^{1,13} 92 it | txt N B W pc • 23 J (22) 5 I-4 N* W 33 pc • 24 T p) οικητης L 1241 pc • 25 ἑ και τι πιητε L Θ 0233 92 sy^p h | - N f¹ 892 pc a b ff¹ k l vg sy^c sa^{ms}; Cl | txt B W f¹³ 33 al it sa^{ms} mae bo; Hier^{ms}

hominibus, nec Pater vester dimittet peccata vestra.

De ieiunio: 6,16-18

16 Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes; demoliuntur enim facies suas, ut pareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis: Receperunt mercedem suam. 17 Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum et faciem tuam lava, 18 ne videaris hominibus ieiunans sed Patri tuo, qui est in abscondito; et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

De thesaurizando et de vana sollicitudine: 6,19-34
(19-21: L 12,32-34 22-23: L 11,34-36 24: L 16,13 25-33: L 12,22-31)

19 Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi aerugo et tinea demolitur, et ubi fures effodiunt et furantur; 20 thesaurizate autem vobis thesauros in caelo, ubi neque aerugo neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt nec furantur; 21 ubi enim est thesaurus tuus, ibi erit et cor tuum.

Jc 5,2s

19,21
Mc 10,21
L 18,22

22 Lucerna corporis est oculus. Si ergo fuerit oculus tuus simplex, totum corpus tuum lucidum erit; 23 si autem oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen, quod in te est, tenebrae sunt, tenebrae quantae erunt!

24 Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit et alterum diliget aut unum sustinebit et alterum contemnet; non potestis Deo servire et mammonae.

25 Ideo dico vobis: Ne solliciti sitis animae vestrae quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, et corpus quam vestimentum? 26 Respicite volatilia caeli, quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea, et Pater vester caeles-

10,29-31
L 18,6s

15 dimittet] add. vobis C • 16 demoliuntur] exterminant C | apparent C | vobis] add. quia C W S • 19 et² om. S • 21 erit] est C W S • 22 corporis] add. tui C | oculus] add. tuus C | ergo om. C W S | ~ oculus tuus fuerit C • 23 ~ fuerit nequam C | tenebrae²] ipsae tenebrae C • 25 corpus] add. plus (+ est S) C S

tis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? **27** Quis autem vestrum cogitans potest adicere ad aetatem suam cubitum unum? **28** Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant neque nent. **29** Dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. **30** Si autem fenum agri, quod hodie est et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos, modicae fidei? **31** Nolite ergo solliciti esse dicentes: "Quid manducabimus?", aut: "Quid bibemus?", aut: "Quo operiemur?". **32** Haec enim omnia gentes inquirunt; scit enim Pater vester caelestis quia his omnibus indigetis. **33** Quaerite autem primum regnum Dei et iustitiam eius, et haec omnia adicientur vobis. **34** Nolite ergo esse solliciti in crastinum; crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipse. Sufficit diei malitia sua.

Nolite iudicare: 7,1-5

(1-2: Mc 4,24s L 6,37s 3-5: L 6,41s)

1-2: R 2,1
1K 4,5

7 Nolite iudicare, ut non iudicemini; **2** in quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini, et in qua mensura mensi fueritis, metietur vobis. **3** Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides? **4** Aut quomodo dices fratri tuo: "Sine, eiciam festucam de oculo tuo", et ecce trabes est in oculo tuo? **5** Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui.

Margaritae ante porcos: 7,6

6 Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis et conversi dirumpant vos.

27 aetatem] staturam C W S • 28 neque] nec S • 30 modicae] minima W S • 32 caelestis om. C W S • 33 autem] ergo C | Dei om. S | ~ omnia haec S • 34 ~ solliciti esse C | sibi ipsi C
¶ 7.2 remetiatur C • 4 dicis C W S

εἰς τὸ ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; **27** τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; **28** καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς ἀυξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν¹. **29** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. **30** εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; **31** μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· τί φάγωμεν; ἢ· τί πίωμεν; ἢ· τί περιβαλώμεθα; **32** ὅτι πάντα γὰρ ταῦτα² τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων. **33** ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν [τοῦ θεοῦ] καὶ τὴν δικαιοσύνην¹ αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. **34** μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἢ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

10,311

Ps 103,15
1 Rg 10,4ss 2C
9,13ss 1 Esr 1,4

Ps 90,5s

8,26; 14,31; 16,
8; 17,20

8

R 14,17

Ps 37,4.25 Sap
7,11

Ex 16,19

1-5: L 6,37-42
R 2,1; 14,4 1K
4,5; 5,12 Jc 4,1
5,9 · Mc 4,24

50
II

7 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· **2** ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. **3** τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῶ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; **4** ἢ πῶς ἔρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; **5** ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον ἕκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκόν², καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

52
X

6 Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶν μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

10,11-14; 15,26
Ex 29,33 Lv 22
10 · 2P 2,22

H 10,29

26 Ττας Ν¹ L pc • 28 (... κοπιουσιν... B (33) | ου ξαινουσιν ουδε νηθουσιν ουδε κοπιωσιν Ν^{vid} | αυξανει· ου κοπια ουδε νηθει L W 0233 f¹³ 92 | txt Ν¹ (J Θ sy^c) f¹ • 32 J 3 2 I Ν N Δ Θ f¹³ 892. 1241 al lat sy^c; Cl Bas | Γεπιζητει L W 0233 92 | txt Ν B Θ f^{1,13} 33 pc • 33 († I 4-6 Ν (k) l sa bo; Eus | 6 4 5 I B | txt L W Θ 0233 f^{1,13} 92 lat sy mae • 34 Γαυτης Β* L co? | τα εαυ- K N (Δ) 0233 f^{1,13} 28. 33. 1010. 1241. 1424 pm sy^h | το εαυ- Θ 565 | εαυτη(v) 700 (pc) | txt Ν Β² W 892 pm co? ¶ 7,2 Γρ) αντιμετρηθησεται Θ 0233 f¹³ (28^c) al it vg^{cl}; Ath Cyr • 4 Γλεγεις Ν* Θ 0233. 700 lat mae | Γαπο K W Δ Θ 565. 700. 1010 92 | [·:] • 5 J 5 6 I-4 L W Θ 0233 f^{1,13} 92 latt | txt Ν Β C^{vid} • 6 Γ-σωσιν Ν f¹ 92; Cl | txt Β C L N W Θ f¹³ 33 al

7-11: L 11,9-13
18,19; 21,22 Mc
11,24 J 14,13! Jc
1,5s Jr 29,13s
Prv 8,17

7 Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε καὶ εὕρησете, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· 8 πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει καὶ τῷ κρούοντι ἄνοιγήσεται. 9 ἢ τίς ὁ ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; 10 ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; 11 εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε ἰδοῦσα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν·.

6,9! Jc 1,17

12: L 6,31
Tob 4,15 Sir 31,
15

22,39s R 13,
8-10 G 5,14

13s: L 13,23s
4Esr 7,6-14

12 Πάντα ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

13 Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· 14 Ἦτί στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὕρισκοντες αὐτήν.

Act 14,22

22,14p

24,24!

R 16,17s 2T 3,5

Act 20,29! | L 6,44

G 5,19-23 · Jc 3,12
Sir 27,6 Is 5,24

12,33

L 6,43 1J 3,9

3,10p!

15 Προσέχετε ἄπο τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶν λύκοι ἄρπαγες. 16 ἀπο τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπο ἀκανθῶν σταφυλᾶς ἢ ἀπο τριβόλων σῦκα; 17 οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποῦς καλοῦς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποῦς πονηροῦς ποιεῖ. 18 οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποῦς πονηροῦς ποιεῖν οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποῦς καλοῦς ποιεῖν. 19 πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 20 ἄρα γε ἀπο τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

8 Γ-γεται B | ανοιχθησεται Θ • 9 ΟΒ* L 28. 565. 1241. 1424 al it | Γ(ε)αν αιτηση X¹ L W f^{1,13} M¹ lat sy^h | txt X* B C (*-σειε) Θ b (a c g¹ h) sy^{c-p} • 10 Ἦτι κ. εαν ι. -ση K^c f¹³ (28). 565 al lat (sy^c) | κ. (ε)αν ι. -ση (L W) Θ M¹ sy^{p-h} | txt X B C (f¹) 33. (892). 1241 pc (co) • 11 Ἦτι f¹ it vg^{cl} | 2 L pc ff¹ | vgst | [;:] • 12 Ο X* L 1424 pc sy^p bo^{mas} • 13 Γκαί τι 118* | τι a b h l q vg^{ms}; Cyp | □ X* pc a b c h k; Cl Hipp Or^{pt} Cyp | Ο X* • 14 Ἦτι ὅτι X* N^c 700^c. 1010 pc | ὅτι δε B* sa^{mas} | και 209 | txt X²-(B²) C L W Θ f^{1,13} M¹ lat sy | □ 544 pc a (h) k; Cl Tert Hipp Or^{pt} Cyp • 15 Ἦτι δε C L W Θ f^{1,13} M¹ f q sy^h sa^{mas} bo | txt X B 0250. 565. 1424 al lat sy^{c-p} sa^{mas} mae • 16 Σταφυλην C (*-ηνας) L W Θ f¹³ M¹ | txt X B 0250 f¹ 892 lat • 17 Ἦτι B • 18 Ἦτι ενεγκειν B; Tert Or^{pt} Ad | txt X C L W Z Θ 0250 f^{1,13} M¹ latt sy | Ἦτι ενεγκειν X*; Tert Or^{pt} | txt X¹ B C L W Z Θ 0250 f^{1,13} M¹ lat sy • 19 Τουv C^{vid} L Z f¹³ 33. 1241 al it sy^c sa mae bo^{mas}

Petenti dabitur: 7,7-11
(7-11: L 11,9-13)

7 Petite, et dabitur vobis; quaerite et invenietis; pulsate, et aperietur vobis. 8 Omnis enim qui petit, accipit; et qui quaerit, invenit; et pulsanti aperietur. 9 Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei? 10 Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? 11 Si ergo vos, cum sitis mali, nostis dona bona dare filiis vestris, quanto magis Pater vester, qui in caelis est, dabit bona petentibus se.

18,19; 21,22
Mc 11,24
J 14,13s; 15;
16,24
1J 5,14s

Regula aurea: 7,12
(12: L 6,31)

12 Omnia ergo, quaecumque vultis, ut faciant vobis homines, ita et vos facite eis; haec est enim Lex et Prophetarum.

22,40
R 13,8-10
G 5,14

De duabus viis: 7,13-14

13 Intrate per angustam portam, quia lata porta et spatiosa via, quae ducit ad perditionem, et multi sunt, qui intrant per eam; 14 quam angusta porta et arcta via, quae ducit ad vitam, et pauci sunt, qui inveniunt eam!

L 13,24

De falsis prophetis: 7,15-23

(16-20: L 6,43s 21: L 6,46 22-23: L 13,25-27)

15 Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. 16 A fructibus eorum cognoscetis eos: numquid colligunt de spinis uvas aut de tribulis ficus? 17 Sic omnis arbor bona fructus bonos facit, mala autem arbor fructus malos facit: 18 non potest arbor bona fructus malos facere, neque arbor mala fructus bonos facere. 19 Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, exciditur et in ignem mittitur. 20 Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.

22,24
1J 4,1

J 10,12

Jc 3,12

12,33

3,10 L 3,9

12,33

10 petet WS • 11 dona om. C WS | bona] add. data C • 12 ita om. C WS | eis illis C • 13 via] add. est C • 14 via] add. est C • 17 ~ malos fructus C • 18 ~ malos fructus C | ~ bonos fructus C • 19 excidetur C | mittetur C

Jc 1,22
1J 2,17

21 Non omnis, qui dicit mihi: "Domine Domine", intrabit in regnum caelorum, sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in caelis est. 22 Multi dicent mihi in illa die: "Domine, Domine, nonne in tuo nomine prophetavimus, et in tuo nomine daemonia eiecimus, et in tuo nomine virtutes multas fecimus?". 23 Et tunc confitebor illis: Numquam novi vos; discedite a me, qui operamini iniquitatem.

25,12
Ps 6,9 ©

De domo super petram aedificata: 7,24-27
(24-27: L 6,46-49)

24 Omnis ergo, qui audit verba mea haec et facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui aedificavit domum suam supra petram. 25 Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti et irruerunt in domum illam, et non cecidit; fundata enim erat supra petram.

26 Et omnis, qui audit verba mea haec et non facit ea, similis erit viro stulto, qui aedificavit domum suam supra arenam. 27 Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina eius magna».

Turbae admirantur: 7,28-29

Mc 1,22s
L 4,32

28 Et factum est cum consummasset Iesus verba haec, admirabantur turbae super doctrinam eius; 29 erat enim docens eos sicut potestatem habens et non sicut scribae eorum.

De virtutibus et potestate Christi: 8,1-9,34
Leprosum mundat: 8,1-4
(1-4: Mc 1,40-45 L 5,12-14)

8 Cum autem descendisset de monte, secutae sunt eum turbae multae.

2 Et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: «Do-

21 est] *add.* ipse intrabit in regnum caelorum C W S • 22 in tuo nomine¹] in nomine tuo CS | in tuo nomine²⁺³] in nomine tuo C • 23 illis] *add.* quia C W S • 25 super CS • 26 super C • 27 eius] illius C • 28 super doctrina C • 29 et om. WS | eorum] *add.* et pharisaei C W S

59
III60
V61
V62
II6
63
II

21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι· κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐτοῖς οὐρανοῖς. 22 πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε κύριε, ἢ οὐ τῷ σῶ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἔξεβάλομεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; 23 καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἢ ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ ἢ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους οὗτους καὶ ποιεῖ αὐτοὺς, ἢ ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν πέτραν· 25 καὶ κατέβη ἢ βροχὴ καὶ ἤλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ ἢ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν, τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. 26 καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους οὗτους καὶ μὴ ἢ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον· 27 καὶ κατέβη ἢ βροχὴ καὶ ἤλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἢ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ ἢ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν καὶ ἦν ἢ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἢ ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους οὗτους, ἐξεπλήσσοντο ἢ οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· 29 ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς οὐτῶν.

8 ἢ Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἢ κολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. 2 καὶ ἢ ἰδοὺ λεπρὸς ἢ προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, ἔὰν θέλῃς δύνασαι με κα-

21 O L W f¹³ 33. 892. 1424 al | Ταυτος (ουτος C² 33 pc) εισεισεται εις την βασιλειαν των ουρανων C² W Θ 33. 1241 pc lat sy^c; Cyp Th'ret • 22 13,26 ου τω ονοματι σου εφαγομεν και επιομεν και sy^c; Ju (Or) | ἢ πολλὰ κ* • 23 αναχ- Θ f¹³ pc | ἢ παντες L Θ f¹³ 1424 al b vg^s • 24 O B* 1424 pc a g¹ k mae bo¹ Γομοιωσω αυτον C L W 33 f h k q sy^{c,h} bo; Cyp | txt κ Β Ζ Θ f^{(1),13} 33. 700. 892. 1 al ff¹ l vg sy^{p,hm} sa mae • 25 Γ-εκρουσαν W | p)-ερρηξαν Θ Σ pc | -εκοψαν 33. 1424 • 26 Γοστις ακουει et Γποιει Θ f¹³ pc | S C L f¹³ 33 | txt κ Β W Z (Θ) f¹ 700. 1 1241 pc • 27 □ κ* 33 | Γ-ερρηξαν C Θ f¹ al | -εκρουσαν f¹³ pc | Τσφοδρα Θ f¹³ 1241^c al mae • 28 Γσυνετ- L Θ 33 | txt κ Β C W Z^{vid} f^{1,13} 33. 565. 700. 892. 1424 Or | ἢ παντες 998; Eus | π. οι οχλ. Δ Θ f¹ pc vg^m • 29 O C* L 565. 700. 1010. 1 33. 1241 33 | T και οι Φαρισαιοι C* W 33. 1241 pc lat sy ¶ 8,1 ἢ καταβαντι δε αυτω κ* K L (Δ) 565. 1010. 1241. 1424 33 κ? • 2 Γελ- C K I 33. 1241 33 | - 1424

21,29 L 6,4
12,3 · 12,50
10 R 2,13 ·
25; 2,14 1J
L 13,26 Jr
27,15 1K 1
Mc 9,38p 125,12
25,41 Ps 6,
13,41 1J 3,
24-27: L 6
L 8,21 Jc 1

16,18

Job 1,19
Jc 1,22

Ez 13,10-11

11,1; 13,53
1; 26,1 L 7
13,54; 19,2
33 Mc 1,22
4,32! Act 1
Mc 1,22,272-4: Mc 1,
L 5,12-16 ·
11,5p L 17
12,10,13